בס"ד

נחל קדומים

לדגלת נועם תורה וחסידות
מגדר היוצא מעדן

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא

פר' וישלח תשפ"ד • גליון ר"ל

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרנן רבוה"ק זי"ע

מלאכים שלמים הנבראים ממצוות בשלמות

וישלח יעקב מלאכים (בראשית לב, ג). וישלח יעקב מלאכים, אמרו חז"ל (ב"ר פ' א' ע"ה ג') מלאכים ממש. והקשה הרה"ק, איך יכול היה יעקב אבינו ע"ה לשלוח מלאכים, והרי שנינו, "אין משתמשים בשרביטו של מלך" (סהדרין כב ע"א), ועוד שנינו: "ודאשתמש בתגא חלף" (אבות פ"א יג). אלא התירוץ הוא, **שמכל מצוה ומצוה שאדם עושה נברא מלאך אחד**, כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ד יא) "העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד". אלא שממצוה הנעשית בלא כוונה וכדומה נברא מלאך בעל מום ח"ו, ומלאך כזה אינו אוהב את עושהו, לפי שיש לו בושה תמידית על ידו שעשאהו בעל מום. אך העושה מצוה בשלימות, נברא גם המלאך בשלימות, ומלאך כזה אוהב מאד את מי שבראו ומוכן לשרתו בכל עת. והנה מי גדול מיעקב אבינו ע"ה, אשר **בודאי כל המלאכים שנבראו ממעשיו היו מלאכים תמימים ושלמים, וכשראו מלאכי יעקב שעשו הולך לקראתו עם השר המלאך שלו, באו אל יעקב ללוותו ולשמרו.** והרי ברשותו האפשרות לשלוח את המלאכים הללו ולצוות עליהם שיעשו רצונו, **כי הם כמו בניו.**

(רביה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע)

גמר חתימה טובה עם זאת חנוכה

ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת על כן קרא שם המקום סכות (בראשית לג, יז). פירש הכתוב **ויעקב נסע**, יעקב אבינו ע"ה המשיך את זמן החתימה טובה מראש השנה ויום הכפורים, סכתה עד לסוכות, דהיינו ליום הושענא רבא (עיין זוהר פרשת צו, ח"ג לא ע"ב), **ויבן** אחר זאת הבין, אשר, **ל"ו בית**, שגם **יום זאת חנוכה** שמשלימין הדלקת הל"ו נרות דחנוכה, גם הוא זמן להמשיך את גמר החתימה טובה עד אליו.

(רביה"ק ר' מרדכי מנדבורנא זי"ע)

הבחינות בישראל של חול הים

"**ושמתי** את זרעך כחול הים". י"ל בכונת הכתוב שהוא בבחי' "יעקב אשר פדה את אברהם" (ישעי' כט, כב), שהבן מציל על האב. ולכן אחר שהזכיר זכות עצמו וזכות אבותיו, הזכיר זכות זרעו, שהם יהיו קדושים וטהורים בבחי' חול הים. **כי חול הים הוא זה שמגביל את גלי הים**, וכמ"ש (תהלים קב, ט) "גבול שמת להם בל יעבורון", והכל בכח הקב"ה שהוא האומר לים עד פה תבא. ומניעת התפשטות גלי הים הרומזים לתאות עוה"ז, הוא הכח שניתן לבני ישראל ב"ושמתי את זרעך כחול הים". וזהו רמז לשמירת גבולות הקדושה.

והנה נמשלו ישראל ל"עפר הארץ" שהוא בטבע נדבק ונעשה אחד, ול"חול הים" שאינו מקבל דיבוק. כי ישראל צריכים את ב' הבחי', **א' הדבקות והאחדות זה עם זה**, וכתיב (דברים ה, ד) "ואתם הדבקים בד' אלוקיכם". שבחינת "ואתם הדבקים" גורם ל"ה' אלוקיכם", שבחינת אלוקים תתמתק לבחינת הוי', כלומר שמדת הדין תתהפך למדת הרחמים. **והבחינה הב' הוא בחינת "חול הים", שאינו מקבל דיבוק שהוא הפירוד מן הרשעים.** והזכיר כאן הבטחת בחינת הפירוד כיון שהתפלל הצילני נא מיד "אחי" מיד עשיו שתצילנו מבחינת אח לעשיו.

ואמר עוד הכתוב "אשר לא יספר מרוב", היינו כל נשמה לחוד אין לה מספר, לפי שכלולה מנשמות נשמות. והרבה בחי' גבוהות עד אין מספר.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק זי"ע)

מהנחל

גחלי אש בקצירת האומר

שפל בעיניו ע"י החסדים

קטונתי מכל החסדים וגו'. היינו כמ"ש רז"ל בחולין (פט.) שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטים עצמכם לפני. וזהו "קטונתי מכל החסדים", **שמהשפעת החסדים נעשה קטן ושפל בעיניו.** (כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק זי"ע)

הכח הפנימי שנשאר בטהרתו

אם יבא עשיו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה (בראשית לב, ט). הנה **בזוה"ק** נקראים רמ"ח איברי האדם **מחנה**. כדאי' עה"פ (דברים כג, טו) **והיה מחניך קדוש - אלו רמ"ח שייפין דגופא.**

והנה י"ל ע"ד העבודה, דהנה כאשר עלה ביד היצר רח"ל להסית את האדם לעבור עבירה ה"י, שבזה נפגם האדם עד מאד במעשה זו, אמנם החלק הפנימי של האדם, והוא הנקודה הפנימית של הנפש הישראלית, זו אינה נפגמת כלל ועיקר, וזו תמיד נשארת בטהרתה וכמו שמבו' בספה"ק.

והנה בכח הפנימי שבלב טמון גם **כח רמ"ח האיברים** של האדם, והגם שפגם באיברים חיצוניים, אצל הפנימיים אין שולט שום סיג ופגם.

וזה יל"פ הפ' **אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו**, דהגם שעלה ביד היצר להחטיא את האדם ולפגום את המחנה האחת - היינו האיברים החיצוניים, אמנם **והי' המחנה הנשאר לפלטה**, שהרמ"ח הפנימי שלו, והמחנה הפנימי של האדם, זה לא נפגם ועדיין טהור וזך, ואין כח ביד שום רע לקלקלו.

(כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע)

חלוקי הנחל

פלאות התורה מאוצרותיו של
הגה"ח ר' זרח רוזנטל שליט"א

"כי ראיתי אלוקים פנים אל פנים"

פעולת יעקב אבינו שעשיו לא ישרף מקדושתו

הנה רש"י מביא עה"פ וירא יעקב מאד וייצר לו, "**ויירא שמא יהרג, ויצר לו אם יהרוג אחרים**". צריך לבאר ולהבין ממה היה חששו של יעקב"א שמא יהרוג את עשיו הרשע, וכי לא מגיעה לו עונשו כדרך הבא להרגך.

נשמות תורה שבע"פ שהיו גנוזים בעשיו

מגלים האריז"ל והמגלה עמוקות שהיו גנוזים בעשיו הרשע שורשי נשמות של תורה שבע"פ. רבי עקיבא ורבי מאיר (שנקרא 'אחרים', וזה הכונה שירא אם יהרוג אחרים), **שמעיה ואבטליון, ושמואל בר שילת** - שהיה מבני בניו של המן הרשע. וכדאיתא בגיטין דף נ"ז.

ואיתא במקובלים שהכוונה שעשיו בא וארבע מאות איש עמו, **שיצאו מעשיו ארבע מאות גרי צדק גדולים. ובמאור עינים** כתב שזה הכוונה מה שיצחק אהב את עשיו כי ציד בפיו, שבוודאי אין הכוונה כפשוטה, אלא הכונה **לנשמות הגבוהות של תורה שבע"פ, שהיו גנוזות בעשיו בפיו.**

החשש שישרף מקדושת יעקב אבינו

לכן היה צריך יעקב להיזהר מאד מלהרוג את עשיו שלא נפסיד חלילה את אותם נשמות קדושות שגנוזים בו. ודבר מופלא ביותר אומר **הייטב לב**, שהחשש שמא ייהרג עשיו, אין הכונה לפעולה גשמית שיכרתו בחרב את ראשו וכדו', אלא שבעצם זה גופא שעשיו נמצא עכשיו במצב שמנותק לגמרי מהקדושה, שאינו באר"י, ואינו בבית אביו יצחק ורבקה, ומקומו בקליפות. ומהצד השני בא יעקב אבינו עם מדרגות קדושה נוראות, אם יפגש בפתע פתאום עם יעקב"א בלי הכנה כדלהלן, עלול עשיו להישרף כפשוטו מגודל קדושת יעקב"א.

אמנם בתחילה חיו ביחד יעקב ועשיו בבית יצחק, ולא ראינו שנשרף עשיו מהשהייה עם יעקב, משום שאז היה יעקב"א פלג גופא קודם נישואיו והיה עדיין חסר בשלימותו. משא"כ עכשיו שזכה להקים עם האמהות הק' את כלל"י ולהוציא כל הניצו"ק שהיו אצל לבן וצאנו, [ובספר **אהבת תורה** מחשב שכל דיבורי יעקב"א עם האמהות הם מספר **אלף שמונה מאות ועשרים, כמנין שמות הוי"ה שכתובים בכל התורה!**] ועכשיו יש עמו כבר ג"כ קדושת השבטים ודרגתו היתה גדולה כ"כ שהיה המובחר שבאבות הק', וכדאיתא במדרש בשם רבי פנחס בן רבי ראובן, שזה הכוונה בפסוק (תהלים קלה, ד) "**כי יעקב בחר לו י-ה**". וגם מלאכים לא היו יכולים אפילו להסתכל על יעקב"א מרוב קדושתו, כדאיתא בב"ר (סח, י) בשם רבי חנין דציפורין, שיעקב"א כשהגיע למקום ביהמ"ק, שמע את המלאכים מדברים ביניהם: "**כי בא השמש**" היינו **שהגיע ובא לכאן יעקב"א שמאיר כמו השמש.**

המשך בעמוד ב' ◄◄◄

ודעה אמונה

אינו צריך לירא ולפחד מישמעאלי

והנה אא"ז **הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל** זי"ע אמר **שמי שהרג את קליפת ישמעאל שבקרבו אינו צריך לירא ולפחד מישמעאלי**, וע"כ עלינו להתחזק בגדרי קדושה וטהרה שבזה מכניעים קליפת ישמעאל שלא יהי' להם שום שליטה "ולא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי" (ישעיהו י"א ט').

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - ליל שב"ק חיי שרה תשפ"ג)

המשך מעמוד א' ◄◄◄

ובתיקוני זוהר (תיקון יח דף ל"ו ע"ב) **אי'**, שאפשר לראות דמות יעק"א משתקפת בלבנה. **ובב"ח** (או"ח הל' שבת סימן ר"פ) בביאור המילים **"קרא לשמש ויזרח אור"** אומר, **שאורו של יעק"א א"א לראותה בשמש מרוב אורה הגדול. לכך ראה והתקין צורת הלבנה שבה משתקף מהשמש דמות יעק"א.** ומה שכתוב **"מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו"**, מובא בב"ר (סח, יב) שהכונה שרקדו ופזזו ועלו וירדו בסולם מרוב התפעלות מכבודו ותפארתו, שדמותו למעלה חקוקה בכסא הכבוד, וכאן רואים אותו למטה כשישן.

כדי שלא ישרף הוצרך להרגילו לקדושה

ומובא מ**המהר"ש מבעלזא זי"ע** שמה שכתוב על שרו של עשיו שהגיע זמנו לומר שירה, הכונה שאם היה נשאר עוד רגע במחיצתו של איש תם, היה נשרף מקדושת יעק"א, על כן עלה לומר שירה לה' על שנשאר בחיים.

ולא רק מקדושת יעקב יכול היה עשיו להיבטל ממציאותו לגמרי, אלא אפילו מלראות את השבטים שהיו גדולים ממלאכי השרת ואפילו את הצאן של יעק"א שהיו בדרגת חמורו של רבי פנחס בן יאיר לא יהיה עשיו מסוגל לסבול ולהסתכל בהם כשהוא במצבו באותה שעה. וק"ו בן בנו של ק"ו מה שהיה קורה לעשיו אם יפגש עם יעק"' א עצמו בלי להתרגל לקדושתו ולאורו הגדול לאט לאט, בוודאי שהיה מיד מתבטל ממציאותו והיה נעשה גל של עצמות, והיו נאבד ח"ו כל הטוב הגנוז בו.

ועיין באוה"ח הק' בפ' עקב שג"כ הנביאים היו מגיעים למדרגתם בשלבים לאט לאט. ולזה נתחכם יעק"א **לשלוח לעשיו תחילה שליחים ומלאכי חו"ל שנבראו ממעשה מצותיו, ואח"כ מלאכי אר"י.** וכן עשה יעק"א ע"י הכריעות והשתחויה, **שיזדכך עשיו יותר ויותר**, וכך יוכל להפגש עמו בלי לסכן את הנשמות של תורה שבע"פ הגנוזים בו.

כשגילה את הטוב בעשיו, חזר בתשובה

וזה ג"כ ענין הנשיקה של עשיו אח"כ. ונקדים, שמובא בב"ב (ט"ז ע"א) ובקידושין (כ"ט ע"ב) שכאשר בא רב אחא בר יעקב ללמוד תורה אצל אביי, ובבית מדרשו של אביי שהיה מחוץ לעיר השתכן לו מזיק מסוכן ביותר, שבשונה משאר מזיקין שלא פועלים ביום, ולא נראים כאשר יש שני בנ"א, אותו מזיק היה נראה ג"כ ביום ולפני שנים ג"כ. וכיון שאביי רצה להפטר מאותו מזיק, אמר לאנשי העיר שלא יתנו לראב"י מקום ללון בביתם, ועי"ז יצטרך לישון בבית מדרש ואפשר דמתרחש ניסא. ואמנם כאשר ראב"י היה בבימ"ד, נראה המזיק לראב"י **כמו נחש בעל שבע ראשים.** וראב"י כרע שבע כריעות, ובכל כריעה ניתר ראש א', עד שנשרו כולם.

ואומר המגלה עמוקות מנין ידע ראב"י איך לטפל במזיק ההוא. אלא שמצינו שהיה לעשיו **כל השבע כוחות הטומאה** כאותו נחש בעל שבע ראשים, ולכן היה כוחו נורא בטומאה. ולכן פחד כ"כ יעק"א מעשיו וצעק הצילני נא וכו' בגלל שבע כוחות הטומאה שבו. **ולכן הוצרך לפעול גם באופן של השבע כריעות.** וכשראה ראב"י שיעק"א השתחוה שבע כריעות לפני עשיו, הבין שבזה ביטל כוחותיו, ולכן עשה כך ג"כ.

ובזה נבין את עניין מה שנשקו, שרבי אחא בר יעקב עצמו דרש בספוניא, שהשטן בקיטרוגו על איוב התכוון לשם שמים שלא יהיה לב הקב"ה נוטה אליו כמו אברהם אבינו. **ואח"כ בא השטן ונשקו לכרעיה.** שהרי ע"י שכרע ראב"י בכרעיה ביטל בו את כח הרע, **ולכן כשמצא את הטוב שבו שאמר עליו שנתכון לש"ש, נישקו שם.** ועיין **בבני יששכר** (מאמרי ר"ח מאמר ב), שכאשר מגלים טוב ג"כ בס"א, נעשה הס"א בעצמו למליץ טוב, ולכן **נתהפך עשיו באותה שעה ונתגלה הטוב שבו**, והתפעל מכל מה שיש ליעק"א, עד כדי כך שמובא שרצה לחזור ללמוד, ואם היה יעק"א נותן לו את דינה, היתה מחזירתו לגמרי בתשובה.

נהל איתך

טללי טוהר מתוך דא"ח של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

"ונשגב ד' לבדו ביום ההוא"

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. וארז"ל (בראשית רבא, ע"ז ג'), שיעקב אבינו הי' בצלם ודמות קונו כביכול. וכן אמרו (שם, שם, א') "מה הקב"ה כתוב בו (ישעיהו ב' י"ז) "ונשגב ד' לבדו", אף יעקב "ויותר יעקב לבדו". ואמר **הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזבוז זי"ע**, "ויותר יעקב לבדו" מלשון הותיה, דהיינו **שהותיר יעקב לבניו אחריו עד סוף כל הדורות, את התקוה והצפי' לעת אשר יקויים "ונשגב ד' לבדו' ביום ההוא".** ועד"ז י"ל שהשריש את הכוחות שנוכל לזכור תמיד ש"ד' הוא האלוקים אין עוד מלבדו" (דברים ד' ל"ה), גם בזמנים החשוכים של שנות הגלות, כאשר שרו של עשיו מתאבק עם זרע יעקב.

ובספה"ק שפת אמת איתא, שיעקב אבינו הי' שלימו דאבהן ולא הי' לו מה לירא מעשיו, אבל כדי להכין הדרך לדורות הנמוכין הוכרח להכנס למקום צר וחשוך, ולהלחם שם עם קליפת עשיו, ועל זה הי' מבקש רחמים, שלא יזיק לאמונתו ח"ו. וכן איתא מ**המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע**, ד"ויגע בכף יריכו", היינו שביקש להחליש את אמונתו, אבל יעקב אבינו נאבק עמו עד עלות השחר, היינו עד זמן עקבתא דמשיחא, שאז הוא קדרותא דצפרא, כי לפני עלות השחר יש חושך כפול ומכופל, וגנכס יעקב גם למקום זה, כדי לייסד הדרך שלא לאבד האמונה גם בזמן חשוך זה.

וכתב בספר החינוך (מצוה ג'), דמשורשי מצות גיד הנשה, **"כדי שתהיה רמז לישראל, שאע"פ שיסבלו צרות רבות בגלות מיד העמים ומיד בני עשיו, יהיו בטוחים שלא יאבדו, אלא לעולם יעמוד זרעם ושמם ויבוא להם גואל ויגאלם מיד צר. ובזכרם תמיד ענין זה על יד המצוה שתהי' לזכרון, יעמדו באמונתם ובצדקתם לעולם.** ורמז זה הוא שאותו מלאך שנלחם עם יעקב אבינו, שבא בקבלה שהי' שרו של עשיו, רצה לעקרו ליעקב מן העולם הוא וזרעו, ולא יכול לו, וציערו בנגיעת הירך. וכן זרע עשיו מצער לזרע יעקב, ולבסוף תהי' להם תשועה מהם, כמו שמצינו באב שזרחה לו השמש לרפואתו ונושע מן הצער, כן יזרח לנו השמש של משיח וירפאנו מצערנו ויגאלנו, במהרה בימינו אמן", עכ"ל.

ונראה לבאר בזה, עפ"ד **התניא** (בפרק כ"ו) בביאור מה שארז"ל (שבת פ"ח) כי "השמחין ביסורין, עליהם הכתוב אומר (שופטים ה' ל"א) "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו", **כי השמחים ביסורים כאשר החושך יכסה ארץ**, ומאמינים שאע"פ שאור השמש מכוסה בענינים, והוא בחי' עלמא דאתכסיא, עכ"ז למעלה מכסוי החושך והענן הכל טוב גמור, ולכן הוא שמח ביסורים. לכן יזכו לצאת השמש בגבורתה, דהיינו **שאז יתגלה עלמא דאתכסיא, ויזרח ויאיר לכל החוסים בצל האמונה גם כשהי' השמש מכוסה בענן וחושך**, עכדה"ק.

וזה הרמז בשמש שזרחה ליעקב אבינו שבו נרפא מצליעתו, והוא סימן לבניו שאם יחזיקו עצמם באמונה טהורה בעת צער הגלות, כמו שהחזיק עצמו יעקב אבינו בעת האבקו עם שרו של עשיו, שלא זז מאמונתו כחוט השערה, אז יאיר לנו השמש ויתגלה עלמא דאתכסיא, ואז נבין שהכל הי' לטובה.

וזהו שכתב בספה"ק **נועם אלימלך** (פ' חיי שרה), עה"פ "ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל, והוא צולע על יריכו", שכאשר האדם מפנה דעתו מן הקדושה, אזי הוא מיד צולע על יריכו, משא"כ **כאשר הוא עובר את פנואל, מיד זורח לו השמש.** ו**בכלי יקר** כתב, דהס"מ ביקש לסמא עיני שכלו עד שלא יראה פני השי"ת, עד שזרחה לו השמש וזכה לראות אלוקים פנים בפנים, ותנצל נפשו מבלבולי הס"מ, עכ"ד.

והיינו שיעקב אבינו יסד היסוד לדורותיו, שכאשר הס"מ מבקש לבלבל שכל האדם בהיותו בגלות בין הנכרים, שיחשוב ח"ו שהמקום פנוי מהשראת השכינה ח"ו, אז יעקב אבינו גילה את פני השי"ת דייקא במקום ההסתר הוא. ושינה שמו מ"פנואל" שהוא לשון פנוי, ל"פניאל" שהוא לשון פני ד', שהשי"ת עיניו פקוחות להשגיח על ישראל בכל מקומות נדחיהם, ו"בכל צרתם לו צר" (ישעיהו ס"ג ט'), ו"עמו אנוכי בצרה" (תהילים צ"א ט"ו). **ובזכות אמונה זו, זוכים לזריחת השמש, כלומר שמעלמא דאתכסיא יהי' עלמא דאתגליא.**

ערבי נחל

אמרים ערבים ממאורי החסידות

> **קטנתי מכל החסדים ומכל האמת... כי במקלי עברתי את הירדן וכו'** (בראשית לב, יא)

נעשיתי קטן בעיני ע"י החסדים שאיני ראוי להם

ועל זה אמר יעקב אבינו ע"ה (בראשית ל"ב, י"א) קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך וגו', פירוש **שנעשיתי קטן מאוד ונכנע בעיני עבור החסדים והאמת אשר עשית תמיד את עבדך כי ידעתי שאינני כדאי וראוי לכך**, ואך עם כל זה הצילני נא מיד אחי מיד עשו, פירוש כי הוא עשו הרשע ויעמוד רשעתו לפניך שלא תמסרני בידו. ועוד, כי ירא אנכי אותו פן יבוא והכני אם על בנים ואם לא תעשה למעני תעשה בשביל טפלי דתלי בי והיה ביניהם יונקי שדים שלא חטאו כי זה המעשה היה תיכף אחר שנולד יוסף שטנו של עשו כמאמר חז"ל (בראשית רבה ע"ג, ז'). ועל כולם עשה למען שמך הגדול והקדוש שהבטחתני ואמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך וגו', **ואם יעקב אבינו אשר פדה את אברהם אמר קטנתי מכל החסדים מה יענו בני אדם אשר לא הגיעו לבחינתו אחת מאלף שצריך להיות נשבר לבבם בקרבם בראותם מעשה ה' ונפלאותיו וחסדיו שעושה עמם בכל עת ושעה ורגע**, ובזה מרבה הצדיק עוד ברכה בעולם כאמור, וכשבאין הברכות אליו ועל העולם עוד חוזר ועושה כן בהודאה והכנעה ועבודה ונמצא אין לו מנוחה ממש שהברכה מעורר הכנעה והודאה וזה מעורר עוד ברכה, וברכה השנית עוד הכנעה וכן לעולם. (באר מים חיים - לך לך)

נתקטנתי ע"י שהקלתי באיזה דבר

קטונתי מכל החסדים ומכל האמת. נראה לי (לב, יא), דהנה כתיב (משלי יא, יז) גומל נפשו איש חסיד, דהיינו הצדיק העובד השם באמונה הוא גומל לנפשו, ואמת הוא מדרגת יעקב כמו שאמר (מיכה ז, ט) תתן אמת ליעקב. ואמר יעקב קטונתי מכל החסדים ומכל האמת, פירוש **קטונתי ממדרגה זאת שהייתי איש חסיד ואמת ועכשיו נפלתי ונחסרתי ממדרגה זו.** כי במקלי כו', פירוש וכל זה היה לי שקטנתי ממדרגות אלו **מחמת שהייתי מיקל לעצמי באיזה דבר** עברתי את הירדן, פירוש וגם זאת שעברתי ממדרגה זו שהיה בידי להמתיק הדינים לזה רמז ירדן. ירד דין ועכשיו עברתי ונחלפתי ממדרגה זאת שאיננו אוכל להמתיק הדינים. (נועם אלימלך)

איני ראוי לחסד שזכיתי לעבדך

גם יעקב אבינו אמר בזאת קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך **פי' קטן אני ואיני ראוי לגודל חסד ואמת שזכיתי לגדולה הזו שעשית אתי.** לעבדך ולעשות רצונך. (סידורו של שבת חלק א שורש ח ענף ב)

שפלות רוח ע"י החסדים שמראים גדולתך

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך (בראשית לב, יא), יש אנשים שכיון שהקב"ה עוזר להם ומעלם לגדולה, הריהם בועטים ח"ו ומדמים שחכמתם עמדה להם וכמ"ש (דברים ח, יז) כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אבל יעקב אבינו **מדה אחרת היתה בו**, שאמר קטנתי מכל החסדים, פי' **החסדים מקטינים אותי בעיני**, כל מה שאתה מעניק לי יותר הריני קטן עוד יותר בעיני עצמי, כי **ככל שאני מכיר יותר את גדולתך המתגלה ע"י החסדים מרגיש אני את עצמי יותר שפל ונכנע לפניך.** (דברי שמואל)

עובר לעשייתן

ידוע המאמר אמר רב יהודה אמר רב כל המצוות כולן מברך עליהן "עובר" לעשייתן (פסחים ז: סוכה לט. מגלה כ"א מנחות ל"ה), ובגמ' הוכיחו מכמה פסוקים דהאי עובר הכוונה קודם (יעוין חידושי חת"ס פסחים ז:), ואחד מהם היא מה שמצינו בפרשתינו אחרי שיעקב אע"ה שלח הדורון לעשו כתיב והוא עבר לפניהם והכוונה דהקדים הליכתו לפני בניו. ע"כ נעסוק השבוע בכלל זה טעמו גדרו ופרטי דיניו וכל המסתעף להלכה.

טעמו: נאמרו בזה כמה טעמים, ונחלקו ביסוד חיוב ברכת המצות לפני המצווה, האם היא דין מדיני המצווה עצמה שצריך לברך עליה, או שחיובו נפרד מהמצווה - אלא שיש חיוב קדימה להודות להשי"ת שצוונו למצוה זו. י"א ב' טעמים **א.** כדי שיתקדש תחילה בברכה ויגלה ויודיע שהוא עושה אותה מפני מצוות השי"ת (ריטב"א פסחים ז: ומאירי שם), **ב.** כי הברכות מעבודת הנפש וראוי להקדימו למעשה שהיא עבודת הגוף (ריטב"א), ולפ"ז היא דין מדיני המצווה לגלות קיום מצווה. וי"א שזה חיוב נפרד מהמצווה ואינה אלא ברכת הודאה ושבח על הזכות לקיים מצווה זו (כן הסביר בשו"ת **מנחת שלמה** ח"א סי"ח את דברי האו"ז ע"פ דברי רבינו מנוח המובא להלן שבדיעבד אפשר לברך אחר עשייתן).

גדרו: בגדר עובר לעשייתן נאמר ב' דינים **א.** קודם לעשייתן ולא אחריו כנ"ל. **ב.** קודם לעשייתן ולא קודם דקודם, ולכן כתבו הלשון "עובר" לעשייתן ולא כתבו "קודם" לעשייתן, לאשמעינן שלא ישהה בין ברכה למצווה אלא יעבור מזו לזו לאלתר (ריטב"א שם). לכן אין לברך על המצווה אלא כשמזומנת בידו לעשותה כגון בתפילין מברך עליהן משעת הנחה עד שעת קשירה (מנחות ל"ה), ואין העיקר סמיכות בזמן אלא עיקר היא שייראה בו בשעת ברכה פעולה הניכרת שבא לקיים המצווה, ולכן אף בלולב לא יברך כשהוא מונח קודם הגבהה אף שבזמן הוא סמוך ממש מ"מ אינו ניכר שעדיין לא נתלבש במצווה (ריטב"א שם).

בדיעבד: העושה את המצווה ולא בירך קודם לעשייתה נחלקו הפוסקים אם יברך אח"כ, י"א דאינו מברך אח"כ וברכתו לבטלה (רמב"ם ברכות י"א ו. מובא במ"א סי' רי"ד), וי"א דעכ"פ יכול לברך בתוך כדי דיבור שאחר גמר עשייתה (פר"ח יו"ד סי' י"ט והוכחתו מברכת רעמים שיכול לברך בתוך כדי דיבור), ויש חולקין דאף בתוך כדי דיבור אין לברך בדיעבד (**שמלה חדשה** סי' י"ט בדעת המחמירים), וי"א דבדיעבד יכול לברך אף לאחר כדי דיבור (**או"ז** הל' ק"ש סי' כ"ה והוכחתו הן מברכת ק"ש שאם בירך לאחר ק"ש יצא יד"ח וכן מטבילת גר שמברך לאחר טבילה וחזינן שיש מציאות לברך לאחר עשייה ויש לדחות ראייתו ואכהמ"ל). להלכה נקטינן להחמיר ואין לברך לאחר עשייתה [יעוין **ש"ך** יו"ד סי' י"ט סק"ג שהאריך להוכיח כהרמב"ם, ו**בשאגת אריה** סי' כ"ו האריך כשיטת האו"ז].

במצוות הנמשכות: אף שקיי"ל דאין לברך בדיעבד אחר גמר עשיית המצווה, מ"מ במצוות שעדיין קיימת כגון תפילין ציצית סוכה יכול לברך בדיעבד אף כשאינו עובר לעשייתן, אלא שנחלקו האם מועיל ברכה זו גם למפרע או רק להבא (יעוין **רבינו יונה** ברכות ל. ד"ה 'משעה', **שיטמ"ק** ברכות יד: ד"ה 'רב').

גדר מצוות הנמשכות: מצינו כמה מצוות שדנו הפוסקים האם נחשבת למצווה הנמשכת כדלהלן. **1. מעקה:** אין נחשב מצווה הנמשכת אלא א"כ יש מעשה מצווה כגון תפילין שלובש וציצית שמתעטף בו, אבל אם עשה מעקה ולא בירך שוב אינו מברך כיון שאין קיום מצווה בפועל במה שיש מעקה לגגו. **2. בדיקת חמץ:** י"א שאף זה נחשב כמצווה הנמשכת כיון שהברכה כוללת בדיקה וביעור לכן אף שגמר הבדיקה עדיין לא ביער (כן ביאר **החק יעקב** סי' תל"ב סק"ו את המ"א), וי"א שלא נחשב כמצווה הנמשכת דעיקר הברכה על הבדיקה (**הב"ח** שם). **3. נר חנוכה:** י"א דאינו נחשב למצווה הנמשכת כיון שאם היה בשעת ההדלקה שמן כשיעור ורגע לאחר כן נכבה אינו מחויב להדליק, נמצא שאין חסרון במצווה במה שאינו דולק, משא"כ ציצית תפילין וסוכה (פמ"ג בכמה מקומות וסתר משנתו **בראש יוסף**, ובשו"ת **רע"א** מהדו"ת סי' י"ג מסתפק בזה). וי"א דנחשב כמצווה הנמשכת כיון דעכ"פ מחויב שידלק הנר בשיעור כזה ואין לכבותה במזיד ואסור להשתמש לאורה (**מאירי** פסחים ז. ד"ה ואח"כ ורש"י בס' הפרדס וראש המובא ברע"א שם). **ולהלכה:** יש לחלק דאם לא כבו הנרות הראשונות לכו"ע יכול לברך ,אבל אם כבו הראשונות ועדיין לא גמר להדליק כל הנרות לא יברך (רע"א שם ומ"ב סי' תרע"ו). **4. נרות שבת:** י"א דיכולים לברך על נרות שבת כל זמן שהם דולקים כיון שהברכה אינה רק על ההדלקה אלא אף על ההנאה מהנרות הדולקים והוי כמצוה הנמשכת (**שועה"ר** סי' רס"ג קונט"א ס"ק ג' שיש לדמותו לנטילת ידים, שהיות שלפעמים א"א לברך קודם, תקנו לעולם אחרי נט"י, אף בהדלקת נרות שבת כיון שנהגו לברך אחר הדלקה שוב אין לחלק בין מיד לבין זמן רב, ויעו"ע בשו"ת **הר צבי** סי' ק"מ). ויש חולקין דאין יכול לברך אלא בזמן שהוא עדיין שעת היתר להדליק (**פמ"ג** סי' רס"ג א"א ס"ק י"א ובשו"ת **דברי מלכיאל** ח"ד סי' ה' מסביר דס"ל דברכת הדלקה נתקנה על מצוות הדלקה ולא על ההנאה), וכן נקטינן.

מצינו כמה ברכות שדנו הפוסקים אם מעכב בהם דין עובר לעשייתן:

טבילת כלים: לכתחילה מברך על טבילת כלים לפני הטבילה ובדיעבד יש להסתפק אם יכול לברך אח"כ (פמ"ג או"ח סי' שכ"ג הובא בהגהות **רע"א** יו"ד ד' סי' ק"כ שאולי נאמר שכמו שלא חילקו בין טבילת גר לשאר טבילות ה"ה בכלים ובאו"ה סוף כלל נ"ח כתב דיכול לברך אחר טבילה), **שהחיינו:** י"א כיון שעיקרה באה על שמחה והנאה דינה כ"ברכת הנהנין" שאין מברכין אותה אלא לפני אכילה (**שועות יעקב** סי' תרנא סק"ו הובא בגליון **מהרש"א** סי' י"ט, **חת"ס** יו"ד סי' רח"צ, ובענין ברכת הנהנין אף שהפוסקים הסכימו כן דאין לברך אחר האכילה מ"מ המ"**ב** בסי' קע"ב מביא דעת **הראב"ד** דמברך אח"כ, ואם אפשר לו לאכול עוד מעט טוב שיאכל ויברך לצאת דעתו), וי"א דברכת שהחיינו אינו מעכב עובר לעשייתן (**תשב"ץ** סי' ר"ד וכ"ה בשו"ת **רע"א** מהדו"ת סי"ג ואף שמצינו בשהחיינו על פירות דאין לברך אחר ההנאה, יש לחלק בין הנאה רוחנית לגשמית (כתב סופר סי' כ"ה).

מצינו מצוות דאינו מברך עליהן עובר לעשייתן מטעמים שונים כדלהלן.

נטילת ידים: תיקנו חכמים לברך על הנטילה לאחר נטילה, ולא ככל המצוות ויש בזה שני טעמים: **א.** כיון שפעמים אין ידיו נקיות בעת הנטילה כגון כשיוצא מביהכ"ס או נגע במקום מטונף (שו"ע סי' קנ"ח סי"א), ומי שידיו נקיות ורוצה לברך לפני הנטילה יש לו ע"מ לסמוך (**בה"ל** ד"ה מברך קודם). **ב.** אחר נטילה וקודם הניגוב נחשב כעובר לעשייתן דנחשב כחלק ממצוות נטילה, ולכתחילה חוששין לשני טעמים ע"כ יברך דוקא קודם הניגוב, והנוהג לומר לפני הברכה את הפסוק שאו ידיכם קודש יזהר לגמור לפני שמתחיל הניגוב (מ"ב שם סקמ"ד), ובדיעבד יברך אף לאחר הניגוב, כל עוד שלא בירך המוציא.

הדלקת נרות שבת: י"א דמברך קודם הדלקה עובר לעשייתן (**שו"ע** סי' רס"ג ס"ה), ומנהגינו שהנשים מברכות אחר ההדלקה (כפסק **הרמ"א** שם), וכדי שיהא עובר לעשייתן מכסות את הנרות (**דרכי משה**) או עוצמות העיניים (**כף החיים**). (ומה שנהגו להקיף הנרות בידיים לפני הברכה לא מצאנו לזה מקור, ומנהג ישראל תורה הוא). אבל האנשים שמדליקים נרות שבת מברכים קודם הדלקה (**ביה"ל**).

הרה"ג ר' יהושע לאנגנייער שליט"א

להדליק את נר ההידור במותר השמן של הנר הראשון

כידוע שבנר חנוכה עיקר המצוה היא נר אחד, ושאר הנרות שמוסיף והולך הם הידור מצוה, כמו שאמרו בגמרא והמהדרין מוסיף והולך, ולכן בנר הראשון יש בו קדושה יתירה מאשר שאר הנרות.

ויש להסתפק מה הדין במי שנשאר לו שמן בכוס מהנר הראשון שהדליק, האם מותר לו למחר להשאירו בכוס וידליק בו את הנר השני של המהדרין, או שמא צריך להדליק בשמן למחר את הנר הראשון שיש לו קדושה יתירה, ולא להניחו במקומו שלמחרת ידליק בו את הנר של ההידור, שיש בו פחות קדושה?

תשובה לשאלה משבוע שעבר

<u>השאלה בקצרה:</u> המדפיס לעצמו דפים לצורך לימוד, או שכותב לעצמו דברי תורה על דפי דפדפת, האם כשגומר ללמוד, מותר להניח את הדף על גבי הכתב כשהצד הריק כלפי מעלה, או שצריך להניחו כשהכתב כלפי מעלה [כשהדף מודפס רק מצד אחד]?

תשובה: מנהג הרבה אנשים כאשר רואים ספר הפוך, דהיינו שהכריכה האחורית היא כלפי מעלה, הם רצים להפוך את הספר, אבל כאשר יש להם סידור או חומש קטנים שעומדים להסגר, הם שמים את הסידור או את החומש הפוך, כשהכתב כלפי השולחן, כדי שהספר לא יסגר. ולהלכה זה הרבה יותר חמור להפוך ספר על פניו, דהיינו שהספר פתוח והופכו כשהכתב כלפי מטה, מאשר ספר סגור שנמצא על השולחן כשהוא הפוך.

דהנה כתב **הרמ"א** (יו"ד סימן רפב ס"ה) ואסור להפוך את הספר על פניהם, וכשמצאו כך צריך להפכן. ונחלקו המפרשים בביאורו, דעת **הגר"א** שכוונתו שמניח ספר פתוח והופכו על גבי הכתב דומיא שכתב **השו"ע** (יו"ד סימן רעז ס"א), לגבי יריעה [של ספר תורה] ובא להניחה כדי שתתייבש, לא יהפוך הכתב למטה. אף על פי שמכוין כדי שלא יעלה אבק על הכתב, מכל מקום דרך בזיון הוא, אלא יהיה פני הכתב למעלה. וכן הוא לגבי שאר ספרים,

וכתב בשיורי ברכה על כך, הרבה אינן נזהרים בזה, וכשקורין אותו לספר תורה או אפילו כשפוסקין למילי דעלמא, הספר שהוא קורא או חומש או תהלים וכיוצא, הופכו על פניו. והם עתידין ליתן את הדין, ולמוכיחים ינעם.

ובספר מקדש מעט (שם ס"ק כו) כתב שכוונת הרמ"א שאין להחזיק הספר הפוך כשהחלק העליון הוא למטה, כגון שמכניס ספר לארון הפוך, וכמו שכתב **המהרי"ל** הו"ד **בדרכי משה** (שם סק"א) כשראה מהר"י סג"ל ספר מהופך עליונו למטה הפכו ונשקו.

ובערוך השולחן (שם סעיף יא) כתב כשני הפירושים, ואסור להפוך אותו על פניהם, וכשמוצא ספר הפוך מהפכו שיונח כדרכו, וכן אסור להעמידו מהופך שיהיו ראשי האותיות למטה וכשמוצאו עומד מהופך מהפכו ומעמידו כדרכו.

לגבי הנחת ספר הפוך, כתב בספר גנזי הקודש (פ"ב הערה מ) בשם **הגר"נ קרליץ** זצ"ל שאם הספר סגור והוא מונח הפוך, קשה לומר שהוא הפוך והטעם דכמו שאפשר לפותחו מכאן, אפשר גם לפותחו מהצד השני, מכל מקום ההרגשה שזה הפוך, ולכן אין להניחו כך.

נמצא שהנחת ספר פתוח הפוך על גבי הכתב, הוא בזיון לספר והמניחו כך, עתיד ליתן את הדין, אולם הנחת ספר סגור בצורה הפוכה, אינו אסור מן הדין, כי אפשר לפותחו משני הכיוונים, אבל בכל זאת בגלל ההרגשה שזה נראה הפוך, יש להופכו, [ולכן כשמגיע חבילה של ספרים חדשים שחלקם הפוכים, יש מקום להקל להשאירם כך, ובפרט שעדיין לא למדו בספרים אלו, שיש אומרים שספרים הנדפסים אינם מקבלים קדושה כל זמן שלא למדו בהם], ולכן יש מאד להזהר שלא להניח סידורים קטנים או חומשים הפוכים כשהכתב לכיון השולחן.

לגבי הנחת דפים מודפסים בצד אחד הפוך, לכאורה גם בזה יש ענין להזהר שלא להניחם הפוך, אולם כתבו הפוסקים שאם הופכם כדי לצלם את הדף מותה, וכן מותר להניח ספר פתוח הפוך על גבי מכונת צילום כדי לצלמו, כמבואר במכתבי **החפץ החיים** (סימן פג) שמותר לתלוש דפים מגמרא לצורך צילומם, כדי שיהיה לאחרים במה ללמוד.

יי"ד – בשמחה

כאותו ששהה זמן ארוך במעמקי האדמה בחושך ועלטה ולפתע הוציאוהו אל מול קרני השמש באמצע היום, כאותו אשר עמד על גרדום התליה וחבל כרוך על צווארו ולפתע הורידוהו לחיי עולם, כאותו עני מגוזלו אשר פתע התבשר שזכה באלפי אלפים ככר כסף וזהב, כך היתה ונדמתה פני העיירה באותו יום.

יין ומשקה נשפך כמים בחוצות ובכל עבר נצפו חסידים עולצים ועולזים וכמאליהם נאחזים הידיים ובשירה וזמרה מהללים שמו במחול. זה פורץ בקדאצ'קע נלהב וזה מתגלל בקאז'יקל על ראשו בחן, וכולם מודים ומשבחים ומהללים למלך פודה ומציל כי פדה בשלום נפשם והוציא לאורה את הרבי ממאסר.

כולם יודעים ששמחה זו אינה שמחה חיצונית על שיחרור גשמי גרידא של הרבי בעל התניא מחבלי מאסרו. הרי כל גולת ישראל למקצה, הרחק הרחק ממרחבי רוסיה הלבנה דאגה ודאבה את מאסרו של הרבי, והימים נספרו נ"ג במספר כמנין פרקי התניא קדישא, כאשר כולם יודעים שמלחמה כבירה נערכת במקום שאין עין אדם שולטת, מלחמתה של הסט"א אשר ראתה בחרדה איך קמה וגם ניצבה אבוקת החסידים אשר נתהפכה לאש בוערת שהתפשטה בכל ישראל והבעירה את לבבם של כל ישראל בכל מקום שהם באור של אהבת הבורא ודביקות בו, ובנסיון אחרון התחילה לרדוף עד חרמה את מפיצי האור בתקווה שנר ישראל יכבה ולא יוסיף עוד להתפשט.

והכוכבים ממסילותם לחמו את מלחמת השם וביומא דהילולא של המגיד הקדוש ממעזריטש נתבשרו כל ישראל כי לא יטוש ה' עמו ותורת החסידות חיה וקיימת ולא רק שהיא לא תתבטל אלא אדרבה תוסיף עוד לכבוש בנועם זיווה את כל אשר בשם ישראל יכונה אשר מי במוצהר ומי שלא במוצהר יצעדו לאורה עד ביאת משיח צדקנו. **ואכן, יום בשורה י"ט כסלו קיבל משמעות מיוחדת כיום הודאה להשי"ת על שזיכה את ישראל באור המבהיק באורה של החסידות.**

סמוך לשולחן בבית המדרש ישבו פנחס'ל וזאנויל, פני השולחן כולו היה מכוסה בשיירי כוסות יי"ש ובפירורי מגדים - סימן לסעודת השמחה שהתקיימה עליו, ובקול ניחר במקצת שאל זאנויל את פנחס'ל, "נו, האם אתה עדיין זוכר מכל הדאגות אשר אפפו אותך לאחרונה"? "מה אתה שח"?! תמה עליו פנחס'ל, "בעת כזאת שהלב מלא שמחה העולה על גדותיו, האם יתכן עוד לזכור מדאגות וזוטות כאלו? וכי ראית פעם 'מחותן' אשר פחות שמח בנישואי בנו מחמת טירדה כזאת או אחרת? הרי כף אחת של שמחה ממתיקה כוס מלא מרירות יגון ואנחה, ומה זאת עולה על דעתך כלל"?

"**אתה** יודע"? מוסיף פנחס'ל, "שמעתי מבעריש סיפור נאה על **הרב הקדוש מבארדיטשוב.** פעם אחת בעומדו בבית מדרשו בתפילת ברכת השחר, דילג ולא אמר ברכת "שלא עשני גוי". אחר התפילה שאלו אותו מה פשרו של דבר. נענה הרב הקדוש בתשובה מופלאה: היום בעמדי ממשכבי הרהרתי במצבי, באיזה פנים אנכי ניגש לעבוד את השי"ת, התעמקתי רבות בגדלות הוי' וכמה מך ערכי, עד שאבדו עשתונותי ולא יכולתי להרים ראש ולהתחיל בעבודתו בשמחה כמו שכתוב עבדו את ה' בשמחה. כמה שניסיתי למצוא איזה נקודה טובה בעצמי, מיד התבוננתי כמה מועט ערך הוא כלפי רוממות השי"ת. עד שחנני השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו, ולפתע עבר איזה נכרי לפני, מיד נפל בי המחשבה הלא יהודי אנכי, בן אהוב למלך מלכי המלכים. אחזתי מחשבה זו, אחזתיו ולא הרפתיו עד שנתמלאתי התלהבות ושמחה כ"כ ולא עצרתי ברוחי עד אשר יצתה מפי הברכה "**ברוך שלא עשני גוי**".

"**נו**", ממשיך פנחס'ל בהגיגיו, "אם אכן כאשר הלב מלא שמחה אזי אז נדחקים כל הדאגות והטרדות לירכתיים, הרי יש לנו עצה כנגד אותו יצר זקן וכסיל אשר מנסה להפילנו ברשת העצבות שע"י כך לא נוכל להאבק עמו בזריזות ולהפיל אותו, והעצה הוא להתמלא בשמחה עצומה, לעלוז ולשמוח אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו", מסיים פנחס'ל את נאומו הנרגש כאשר רגליו נושאות אותו בריקוד עליז.

"**שפתיים** ישק פנחס'ל" - ננכס ר' לייב אל תוך שיחתם, "יפה אמרת שבכח השמחה לדחוק כל מיני עצבות שבעולם ויתכן אפילו שהתירו לאדם 'זיך פריילעך מאכן' אפילו אם השמחה אינה אמיתית לגמרי, וכפי ששמעתי פעם מאחד מגדולי הצדיקים 'סאיז בעסער א פאלטשע שמחה פין אַן-ערליכע מרה שחורה' ולכן הר"ת של ו'היית א'ך ש'מח הוא 'שוא'".

"**אכן**, עלינו לשאוף להגיע לידי שמחה אמיתית, אשר שמחה אמיתית מורה על נקיות הלב, כי כמה שהלב נקי יותר, כך השי"ת שרוי שם יותר, ובמקום שהשי"ת נמצא הרי "**עוז וחדווה במקומו**".

"**ובכדי** לעבוד לנקות את לבבנו מכל שמץ וחלודה אשר יכולים לחצוץ בינינו לבין קירבת אלוקים לי טוב, 'התירו' 'לפעמים' להשתמש 'בעצב אמיתי' כדי שכתוצאה מכך נגיע לידי 'שמחה אמיתית'".

"**וכך** אומר לנו הרבי "***ומה שכתוב בכל עצב יהיה מותר פירוש שיהיה איזה יתרון ומעלה מזה***". לכאורה", מרחיב ר' לייב את שיחו, "קשה על מה שנאמר שאין גרוע מהטמטום הלב שמגיע מהעצבות, הרי כתוב שיש איזה יתרון ומעלה בעצבות, והתירוץ לזה הוא: "***הנה אדרבה מלשון זה משמע שהעצב מצד עצמו אין בו מעלה רק שיגיע ויבא ממנו איזה יתרון והיינו השמחה האמיתית בה' אלקיו הבאה אחר העצב האמיתי לעיתים מזומנים על עוזנותיו במר נפשו ולב נשבר***".

"**כדי** להגיע ל'שמחה אמיתית' יתכן שיצטרך האדם, אחר הכנה מרובה ובזמן מיוחד להשתמש ב"עצבות אמיתית", שהיא עצבות "רק על מצבו הרוחני", וגם זה רק ב"עתים מזומנים". כי למידת העצבות גופא אין שום מעלה רק כי אם יבא על ידה לידי "שמחה אמיתית בה' אלוקיו". ומה כוחה של אותה עצבות "***שעל ידי זה נשברה רוח הטומאה וסט"א ומחיצה של ברזל המפסקת בינו לאביו שבשמים***". כי העצבות מכניעה את הגסות שבלב האדם שהיא הקליפה וסט"א, ומשם הוא יכול להגיע לידי שמחה אמיתית בהשי"ת. אמנם", מדגיש ר' לייב, "זכור תזכור, העצבות כשלעצמה אינה שום עבודה ואין בזה שום תועלת. וכידוע מה שאמר האר"י הקדוש שכל מדרגותיו והשגותיו השיג בכח זה ששמח שמחה גדולה לאין תכלית כאשר קיים את מצוות השם".

"**לחיים** - לחיים ברידער", מריק ר' לייב כוס משקה לתוך גרונו, והנה מאליהם נשאם רגלם בריקוד נלבב המרים את הנפש השוקקת ונכספת להתקרב לבוראה.

עוף נחיל — להתענג בעקבותיהם של צדיקי הדורות

לברוח?!

המרכבה השחורה שעטה ביעף ברחובות ליאזנא שהתרוקנו עד מהרה למראה המרכבה המאיימת הידועה לשימצה, ועד מהרה היא הגיעה ליעדה ונעצרה בחריקת אופנים וצהלות סוס מול בית הרבי תוך שהיא מניסה בבהלה קבוצת ילדים שהשתובבו ע"פ הרחוב. פלוגת חיילים חמורי סבר ירדו מהעגלה ונקשו בכח על דלת העץ הישנה.

◆

הימים ימי זוהרה של תורת החסידות שראתה עדנה והחלו לפוץ מעיינותיה חוצה, כאשר אחר פטירת הבעש"ט הק' עברה ההנהגה לתלמידו הקדוש המגיד הגדול ממעזריטש, ומאלה נפצה כל הארץ ע"י תלמידיו הגדולים אשר החלו לרוב בארץ ולהפיץ מעיינות החסידות ע"פ תבל ולהאיר ארץ מכבודו ית'.

בין התלמידים של המגיד התבלט **'המגיד מליאזנא' הרה"ק הרב בעל התניא**, שדגל בשיטת הפצת החסידות באופן נרחב וברור לכל דורש ומבקש ה'. הוא עבר מעיר לעיר ומכפר לכפר, ואחר שהראה את רב חילו בתורת הנגלה, עמד וזעק באוזני העם "**טעמו וראו כי טוב הוי"ה, פארזיכט וועט איר זעהן אז דער אויברשטער איז גוט**". דבריו חלחלו בלב השומעים ועשו נפשות לתורת החסידות וכך הלכה והתעצמה תנועת החסידות עד מאוד.

הדבר היה לצנינים בעיני ה"מְגַדים" אשר לא יכלו לראות את התפשטות החסידות והתרבותה, כאשר היא סוחפת אליה מסלתה ומשמנה של לומדי התורה ועמליה. הם ניסו להמעיט מכוחה ע"י הפצת כתבי פלסתר חירופים וגידופים על ה' ועל משיחו, ומשלא התקבלו דבריהם אף עשו 'חרם' על החסידים ומנהגיהם.

אך כאשר גם זאת לא הועיל בידם מאומה, ואדרבה כאשר יענו אותו כן יפרוץ, ירדו עד התהום ולמגינת ליבם של כל יהודי ירא השם הלכו כמה אנשי בליעל שכלפי חוץ נראו כיראים ושלמים, ועשו דבר נורא ומחפיר והגישו 'מסירה' בפני שלטונות רוסיה הצארית על קדוש ישראל הרב בעל התניא שהוא מורד במלכות, אשר דינו של מבצע פשע שכזה פשוט וברור לכל דרדק. [וכל מעשי סיפור מאסרו עד לשחרורו וגאולתו ביום י"ט כסלו הלא הם כתובים על ספרי דברי הימים.]

◆

ביום בהיר אחד דפקו שוטרי השלטון האימתני הצארי על דלתות ביתו נאוה קודש של הרבי, ובידיהם פקודת מאסר עבור היותו מורד במלכות. בדקות הספורות שדפקו הארורים על הדלת הספיק הרבי לחמוק לחדר קטן מאחורי הבית אשר משם יכול היה למלט נפשו כציפור לבל יפול בידיהם האכזריות.

אך רבינו הסתפק בעצמו האם עליו לעשות השתדלות זו ולברוח, או שמא עליו להיות סמוך ובטוח לגמרי בה' צורו שיהא בעזרו בכל מקום שבו יהא נמצא.

שאלה זו שאל רבינו את תלמידו החסיד המובהק **רבי שמואל מונקעס** שנודע כבר אוריין לצד חריפותו והיותו ה'משמח' בחצר קודשו של הרבי.

"**ממה** נפשך רבינו" - השיב ר' שמואל על אתו, "**אם הנכם 'רבי', הרי שאין לכם מה לחשוש ולפחד, ובוודאי שלא לברוח. ואם אינכם רבי**" - המשיך ואמר בעזות דקדושה, "**איברא שעליכם לשבת במאסר על כי באיזו זכות לקחתם מאלפי בני אדם את הטעם בעולם הזה**"?... הרבי בחיוך סבור וקיבל ופנה לפתוח הדלת לשוטרים.

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגיליון

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' מרדכי בריסק שליט"א
יו"ר דקהל מחזיקי הדת
לרגל נישואי בנו
למזל טוב ובשעטו"מ
ויה"ר שיהא הבניין עדי עד
ויראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יואל פריינד שליט"א
לרגל נישואי בנו
למזל טוב ובשעטו"מ
ויה"ר שיהא הבניין עדי עד
ויראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' משה לייב המאירי שליט"א
משב"ק רבוה"ק זי"ע ויבלחט"א
לרגל אירוסי בנו
הבה"ח כמר אברהם מתתיהו נ"י
למזל טוב ובשעטו"מ
ויה"ר שיהא הבניין עדי עד
ויראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יהושע הרשקוביץ שליט"א
לרגל הולדת הנכדים
למזל טוב ובשעטו"מ
ויה"ר שיראה מהם ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכט"ס אבי"ר

הגליון נדפס בחסות **דפוס שווה** לברכה והצלחה בכל הענינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-6579999

a66136133@gmail.com • לתרומות והנצחות: בא"י 055-677-9569 • בל"אנד"אן 073-410-88967 •